

سوال نمبر 2

بابا فرید گنج شکر نے اخلاقیات نوں انسانی
جیون دی اپنی قرار دتا اے۔ کھل کے بیان کرو۔

1. تعارف :-

بابا فرید گنج شکر پنجابی زبان دے عظیم
شاعرین۔ انیاں دا تعلق صوفیائے کرام
دے سلسلہ چشتیہ نے سی۔ انیاں نے اپنی شاعری
دے پاروں لوگاں نوں سچان لئی بڑا وڈا کردار
ادا کیتا۔ انیاں نے عالموگاں نوں اخلاقیات
دا درس دیتا۔ اپی گل اے کہ اونھاں دی شاعری
دی وجہ توں بڑی وڈی تعداد وچ لوگاں
نے اسلام قبول کیتا۔ انھاں نے نہ صرف لوگاں
نوں جنگ اخلاق دی تلقین کیتی بلکہ آپ انیاں
قدراں اُتے عمل کیتا۔ ایس وجہ توں انیاں دی
شاعری سکھاں دی وڈی لکھ کتاب وچ شامل اے۔

2. شلوک فریدی دا اخلاقی لحاظ توں ویروا:

شلوک، پنجابی ادب اچ اوس
شاعری نوں کہندے نیں، جیس توں لسی
ولی، صوفی، یا بزرگ نے لکھیا ہوتے۔ تے پنجابی

ذبان وچ شلوک دے بانی بابا فرید الدین گنج شکر
 نوں آکھیا جاندا اے۔ بابا فرید دی شانہ بڑی
 وڑی تعداد وچ لو لوکان نوں متاثر کیتا کیوں
 جہ او اپنے پرستراچ اپنے آپ نوں ای مخاطب
 کردے نیں۔ تان جہ لوکان نوں اوہ گل بڑی نہ
 لگتے اوہ اثر وی ودھ جاندا اے۔

ا) سچ بولن دا درس:

بابا فرید نے سچ بولن نوں دنیا دا
 سب توں وڈھ ~~عظیم~~ عزیز قرار دیتا اے۔ سچ
 ایک ایسی عالی حقیقت اے جیسے توں کسی نوں
 انکار نہیں۔ قرآن پاک وچ وی رب تعالیٰ نے
 پر تائیں سچ بولن دی تلقین مت دینی اے۔
 بابا فرید دا اک شلوک ملاحظہ کرو۔

سچ بولے سچ دھرم، چھوٹ نہ بولے
 جو گنہگار سے واک مریدا چھو لے

ب) غرور و تکبر دی ننڈیا:

عاجزی اک اجی اخلاقی خوبی
 اے جھری بڑی برتھاں انسان نوں عاویابی ول
 اے تہدی اے بابا فرید نے وی ایہ واریاں
 نوں سمجھاں لئی غرور تے تکبر توں ایٹا بلا چاہے

رکھن دادرس دیتا۔ آکھدے نیں :-
 فریدا میں نو جلیج کسرتلی کسرت کسرت
 بھرے خزانے رب دے جو بھاوے سولٹ

ج) صبر و استقامت دادرس :-

بلوک فریدی وچ اویدے قادیان تون
 اک کلل اخلاقیات دی بچی بھدی ات۔
 بابا فرید نے اپنی شاعری لئی اپنے عام لوکاں تون
 صبرتے استقامت دادرس دیتا۔ انہاں لوکاں
 نو قناعت پسندی نال حیاتی گزارن دی

صحت دیتی اے۔

رکھی سکھی لکھا کھڈایانی لی
 فریدا و بلوہ پرانی جو پیری نہ ترسائیں جی

د) دشمن تون وی معاف کرن دی تلقین :-

دین اسلام وچ ہر تھان مسئلاناں
 تون معاف کرن داسبق دیتا گیا اے ایہی
 گل ہے کہ بابا فرید نے وی اپنی شاعری وچ
 دشمن دے نال وی صبرتے عاجزی نال سبت
 آن داسبق دتا۔ کہتے نیں کہ جو کوئی مارے تان
 وی معاف کرے آئے تر جاؤ۔

فریدا جو تین واریں، تنہاں نہ ماریں گھم
 اپنے گھر جا تیں، ہیر تنہاں دے چیم

۵) نیک عمل دی نیک جزاء:

بابا بی نے ناں صرف لوہاں نو اخلاق
نال زندگی گزارن دی ست دینی بلکہ انیاں
نوں نیک تے جنگی جزاء دی وی خوشخبری
سنائی اے۔ بابا فرید کہندے نیں کہ نیک عمل
دی ای نیک جزاء بھدی اے۔

پھر چلے ویکھو بندہ چلیا، چونہ چنیاں دے تے
فریاد عمل جو کیتے دنی، آخرت آتے کم۔

۶) نماز دادرس:

بابا فرید نے اپنی ساری حیاتی نماز دی
ادبیلگی وچ کوئی کسر نہی تھئی۔ ڈاکٹر آصف خان
اپنی کتاب وچ کہندے نیں: "بابا فرید نے ساری زندگی
نماز دی پابندی کیتی اے تے لوہاں نو وی نماز
دادرس دینا اے۔"

بابا فرید نے نماز دادرس دیں لئی
شلوک لکھے۔ مثلاً:

اے اٹھ فریاد و فوساز، صلح نماز گزار
جو سرسائیں نہ نیویں، سو سرکپ اپار
کہندے نیں۔

اے اٹھ فریاد سنا، نماز دے سنا
تو سنا رب جاگدا تیری ڈاڈھے نال پرست

۴ عبرت دار رس:

بابا فرید نے اخلاقیات کے درس سے اوپر
انعام کے نال نال عبرت دار رس وی دیتا ہے۔ اوہ
مسلمانوں کو سمجھانے کے لیے قوم فرعون، قوم
غروہ سے قوم عاد و ثمود کے مثالوں سے دینے میں۔

۵ آخرت کی فکر:

بابا فرید نے عام لوگوں کو اخلاقیات
کے نال زندگی گزارنے کے اُتے زور دینے کے لیے
آخرت کو توجہ کرائی ہے۔ تاں کہ وہ لوگ
اخلاقیات کے نال زندگی گزارنے کیلئے نہیں۔
ہے ویکھو فریاد جو تھپا، تیری دائرہ ہی ہوئی کھور
اگاں نیرے آگیا، تے پوچھاں وہ کیا دور

3. آخری گل:

شلوک فریدی کا اخلاقی رُت و لوں
وہر واکرن توں بعدا، اندازہ ہو ملا اے کہ
انیاں دی سٹائری اخلاقیات دی اک کئی
اے۔ جنوں حاصل کرے انسان اپنی حیاتی تے
آخرت توں سنوار سدا اے۔ بابا فرید نے سچ
توں لے آئے عاجزی، صبر، قناعت پسندی، تے
آخرت تک اپنے مریداں توں اخلاقیات دی
حوت دینی اے۔